

Προβλήματατισμοί???

ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (BULLYING)

Στις μέρες μας ο εκφοβισμός αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν τόσο οι μαθητές όσο και η κοινωνία. Θεωρείται ως η πιο κυρίαρχη μορφή νεανικής βίας και είναι πιθανόν να προκαλέσει σημαντικά

προβλήματα στην κοινωνική αλληλεπίδραση του παιδιού. Το φαινόμενο της επιθετικότητας μαθητών εναντίον συμμαθητών ονομάζεται «εκφοβισμός» (bullying) ή θυματοποίηση ή παλικαρισμός. Ο εκφοβισμός στο σχολείο είναι ένα πρότυπο επιθετικής συμπεριφοράς μεταξύ δύο ή περισσότερων παιδιών με κύρια χαρακτηριστικά α) την πρόθεση για πρόκληση βλάβης β) την επανάληψη (ή απειλή επανάληψης) για μεγάλο χρονικό διάστημα και γ) την ύπαρξη «διαφοράς ισχύος» μεταξύ των μαθητών που εκφοβίζουν και εκείνων που υφίστανται τον εκφοβισμό. Υπό αυτή την έννοια, ο εκφοβισμός διαφοροποιείται από τις συγκρούσεις ή από τους καυγάδες που συμβαίνουν μεταξύ παιδιών με παρόμοια σωματική, ψυχολογική ή κοινωνική δύναμη (Salmivalli & Peets, 2009. Smith & Brain, 2000. Olweus, 1978).

Ο εκφοβισμός μπορεί να εκδηλώνεται με διάφορες μορφές: Σωματική βία (σπρωξίματα, χτυπήματα, κλωτσιές, τράβηγμα μαλλιών κλπ), λεκτική βία (κοροϊδία, βρίσιμο, προσβολές, ειρωνεία), συναισθηματική βία (απομόνωση του παιδιού, κλοπή ή καταστροφή των πραγμάτων του, εκφοβισμός, απειλές κλπ.), σεξουαλική βία (ανεπιθύμητο άγγιγμα, προσβλητικά ή χυδαία μηνύματα, απειλές ή πειράγματα κλπ.), ηλεκτρονική βία (μέσω διαδικτύου ή κινητών τηλεφώνων με κλήσεις και μηνύματα με προσβλητικό ή συκοφαντικό περιεχόμενο).

Συνέπειες (ψυχολογικές) εκφοβισμού: Θύματα

- Βρίσκεται σε διαρκή ετοιμότητα και κατάσταση άμυνας
- Φόβος, αγωνία, νευρικότητα, ευερεθιστότητα
- Δε μπορεί να χαλαρώσει, ούτε στις κοινωνικές του επαφές
- Γίνεται επιθετικό, ως αντίδραση στη βία
- Εκτονώνει την ένταση στο σπίτι, γίνεται εχθρικό και αγενές
- Μιλάει χαμηλόφωνα ή γρήγορα και χάνει, «μασάει» τις λέξεις
- Εμφανίζει μελαγχολία, κατάθλιψη
- Σε ακραίες περιπτώσεις εμφανίζει τάσεις αυτοκτονίας

Συνέπειες εκφοβισμού (μακροπρόθεσμες): Θύτες

- Αδυναμία να αποδεχτούν τον εαυτό τους και να αντλήσουν δύναμη και αυτοεκτίμηση με θετικούς, δημιουργικούς τρόπους
  - Δυσκολία διαπροσωπικών σχέσεων, διαχείρισης θυμού και συγκρούσεων
  - Οι οπαδοί τους αποχωρούν σταδιακά, καθώς μεγαλώνουν και μένουν μόνοι, με άγχος και τάσεις κατάθλιψης
  - Έχουν αυξημένο κίνδυνο νεανικής και ενήλικης εγκληματικότητας, χρήσης ουσιών και αλκοόλ
  - Αυξημένη πιθανότητα βίαιης συμπεριφοράς προς τα παιδιά και τη σύντροφο μέσα στην οικογένειά τους
- Βέβαια μπορεί το 85% των μαθητών να μην εκδηλώνουν έντονη επιθετικότητα, να μην είναι οι ίδιοι θύτες και θύματα, είναι όμως μάρτυρες από φόβο μήπως, αν μιλήσουν ή παρέμβουν, γίνουν και οι ίδιοι θύματα.

Η αντίδραση της ομάδας των συνομηλίκων είναι καθοριστική για την ενίσχυση ή μη του εκφοβισμού. Σε μια ομάδα, μια τάξη ή ένα σχολείο όπου ο εκφοβισμός θεωρείται με σαφήνεια ως μη αποδεκτή συμπεριφορά, καταδικάζεται και συνδέεται με αρνητικές συνέπειες σε όσους προβαίνουν σε τέτοιες ενέργειες, είναι πιο πιθανό να υπάρχουν περιορισμένες εκδηλώσεις του φαινομένου, συγκριτικά με μια ομάδα όπου υπάρχει ανοχή, έλλειψη κατάλληλης αντίδρασης και όπου οι συμπεριφορές εκφοβισμού επιφέρουν θετικές συνέπειες και οφέλη σε προσωπικό ή/ και κοινωνικό επίπεδο (Salmivalli & Voeten, 2004).

(Από μαθητές των τμημάτων Α1 και Α3 του σχολείου μας)

ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Οι νέες τεχνολογίες προσφέρουν πολλά οφέλη στο παιδί. Ατυχώς, το διαδίκτυο, τα κινητά και άλλες συσκευές έχουν επίσης δημιουργήσει ένα νέο μέσο διά του οποίου ασκείται εκφοβισμός (bullying)..

Ο εκφοβισμός μέσω του Διαδικτύου είναι οποιαδήποτε πράξη εκφοβισμού, επιθετικότητας, παρενόχλησης, τρομοκρατικής ή αυταρχικής συμπεριφοράς που θεσπίζεται και πραγματοποιείται μέσω της χρήσης των ψηφιακών συσκευών επικοινωνίας, συγκεκριμένα του Διαδικτύου και των κινητών τηλεφώνων και η οποία επαναλαμβάνεται ανά τακτά ή άτακτα χρονικά διαστήματα).

Είναι λοιπόν υποχρέωσή μας να ενημερωθούμε για τους κινδύνους του διαδικτύου και τους φορείς που μπορούν να μας βοηθήσουν να «σερφάρουμε» με ασφάλεια στο διαδίκτυο. Οι συμπεριφορές που μπορούν να προκύψουν περιλαμβάνουν:

- Αποστολή κειμένων, e-mail, ή άμεσων μηνυμάτων με κακό περιεχόμενο.
- Η δημοσίευση δυσάρεστων φωτογραφιών ή μηνυμάτων για άλλους σε ιστολόγια (blogs) ή άλλες ιστοσελίδες.
- Χρήση του ονόματος ξένου χρήστη με σκοπό τη διάδοση φημών και ψευμάτων για κάποιον τρίτο (κλοπή ταυτότητας).
- Νεκρές κλήσεις.
- Προσβλητικά προφορικά μηνύματα.

Μην ανέχεστε τέτοιες συμπεριφορές. Συμβουλευτείτε έναν μεγαλύτερο που εμπιστεύεστε, πχ τους γονείς σας και καταγγείλετε αυτές τις συμπεριφορές. Στην Ελλάδα η ανοιχτή γραμμή επικοινωνίας για καταγγελίες τέτοιων προβλημάτων είναι η Safeline. Η SafeLine δέχεται καταγγελίες για ιστοχώρους (websites) ή υπηρεσίες νέων (newsgroups) που περιέχουν εικόνες κακομεταχείρισης των παιδιών. Επίσης, υπάρχει και το Διεθνές Δίκτυο κατά του Διαδικτυακού Μίσους (INCHACH) που επίσης δέχεται καταγγελίες μέσω e-mail στο complaints@inach.net ή μέσω του website <http://www.inach.net>.

Ένας νέος κίνδυνος που έχουν να αντιμετωπίσουν οι νέοι σε ηλικία χρήστες του διαδικτύου είναι αυτός της «Ηλεκτρονικής Αποπλάνησης» ή grooming. Με τον όρο αυτό εννοούμε όλες αυτές τις διαδικασίες κατά τις οποίες ένας ενήλικας προσποιείται κάποιον άλλο μικρότερης ηλικίας για να προσελκύσει παιδιά και να έρθει σε επαφή μαζί τους στο φυσικό κόσμο με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση ή / και κακοποίηση. Οι άνθρωποι αυτοί χρησιμοποιούν συνήθως τα chat rooms για να προσελκύσουν παιδιά με σκοπό να τα κακοποιήσουν. Οι παιδόφιλοι ξεκινούν συζητήσεις με τα πιθανά θύματα με σκοπό να αναπτύξουν φιλική σχέση με αυτά και να αποσπάσουν όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον τόπο διαμονής τους, τα ενδιαφέροντα, τα χόμπι και τις σεξουαλικές τους εμπειρίες.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ:

Προσέξτε! Μην δίνετε ποτέ προσωπικές πληροφορίες, όπως τη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, τη διεύθυνση του σπιτιού σας, ή τον αριθμό του κινητού σας τηλεφώνου. Ποτέ μη δίνετε πληροφορίες για την οικογένειά σας, τους φίλους σας και τρίτους. Αν νιώθετε ότι κάποιος σας παρενοχλεί, θυμηθείτε: μπορείτε να βγείτε από το chat room με ένα απλό «κλικ». Πρέπει πάντα να θυμάστε ότι έχετε τον έλεγχο. Εάν κάνετε chat, και αισθανθείτε ότι κάποιος σας ενοχλεί, μπορείτε απλά να σταματήσετε την συνομιλία με ένα κλικ. Εάν κάποιος συνεχίσει να σας παρενοχλεί χρησιμοποιώντας το ηλεκτρονικό σας ταχυδρομείο, τότε το καλύτερο που μπορείτε να κάνετε είναι να μπλοκάρετε τα μηνύματα αυτά, έτσι ώστε να μην φτάνουν στον υπολογιστή σας. Τέλος, μπορείτε να αλλάξετε την ηλεκτρονική σας διεύθυνση. Μην ξεχνάτε ποτέ, ότι οι άνθρωποι που γνωρίσατε μέσα από το Διαδίκτυο δεν είναι πάντοτε αυτοί που σας λένε. Πολλές φορές λένε ψέματα για την ηλικία τους, και ενώ συστήνονται ως συνομήλικοί σας, μπορεί να είναι στην πραγματικότητα πολύ μεγαλύτεροι σας. Μην ξεχνάτε ποτέ, ότι τέτοιοι άνθρωποι είναι πολύ υπομονετικοί, και δεν έχουν κανένα πρόβλημα να περιμένουν πολλούς μήνες μέχρι να σας πείσουν να τους εμπιστευτείτε και τελικά να τους συναντήσετε σε κάποιο μέρος που θα σας προτείνουν αυτοί, με πρόθεση να σας βλάψουν.

Η αποθήκευση των συζητήσεων είναι ένας πολύ σημαντικός τρόπος για να συλλέξετε στοιχεία για οποιαδήποτε άσχημη συμπεριφορά.

Τέλος, εάν πιστεύετε ότι βρήκατε μια ιστοσελίδα στην οποία υπάρχει παράνομο υλικό, τότε σας προτρέπουμε να έρθετε σε επαφή με την Ελληνική Ανοιχτή Γραμμή SafeLine.

(Από μαθητές των τμημάτων Α2 και Α4 του σχολείου μας)

<<Εγκλωβισμένος>>

Ήταν κλεισμένος στο σπίτι του και σπάνια έβγαινε έξω. "Συνδεδεμένος" καθώς ήταν, δύσκολα πήγαινε ως το τραπέζι για να δειπνήσει.

Οι γονείς του, στενοχωρημένοι και προβληματισμένοι, ήθελαν να δουν το παιδί τους να τρέχει και να παίζει στη γειτονιά του, όπως παλιά.

Αυτός δεν είχε ιδέα. Τα είχε παρατήσει όλα. Φίλοι, σχολείο, σπουδές, ήταν όλα ξεχασμένα.

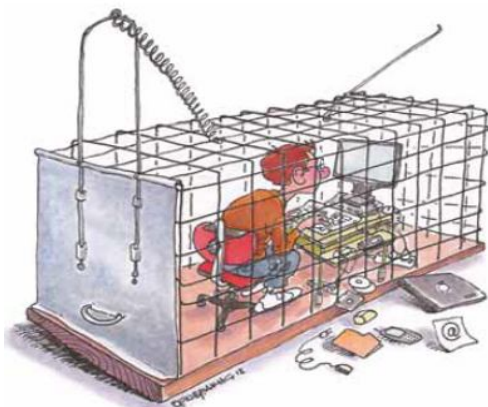
Όσπου μια μέρα κατάλαβε πως έχανε τη ζωή του σ'ένα μηχάνημα, άψυχο, που όμως είχε ρουφήξει πολλές ψυχές.

Σηκώθηκε, προχώρησε στο σαλόνι και είπε στους γονείς του πως θα πάει μια βόλτα στο δάσος. Η χαρά τους ήταν απεριγράπτη.

Όταν άνοιξε την πόρτα, είδε τον ήλιο, μύρισε τα ανοιξιότικα λουλούδια, και άκουσε τη μελωδία των πουλιών.

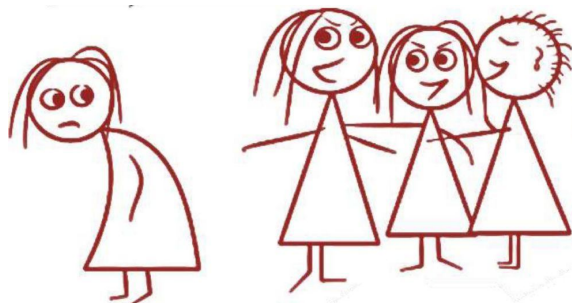
Ένα δάκρυ κύλησε στο πρόσωπο του. Είχε καταλάβει τι έχανε.

(Αγγελική Μ. Αργυράκου, Α2)

Στο κείμενο «Τα κόκκινα λουστρίνια» ο πρωταγωνιστής ερωτεύτηκε μια πανέμορφη κοπέλα και, για να εκδηλώσει την αγάπη του προς αυτήν, σκέφτηκε να της κάνει δώρο ένα ζευγάρι παπούτσια. Όταν πήγε σπίτι του και είδε την αδερφή του, η οποία ήταν μια συνηθισμένη, άχαρη κοπέλα, θέλησε να δώσει σε εκείνη τα παπούτσια, καθώς πίστευε πως θα τα εκτιμούσε πολύ περισσότερο απ' ό,τι η πλούσια κοπέλα που ζούσε σαν πριγκίπισσα. Και είχε δίκιο!

Δυστυχώς, στη σημερινή κοινωνία υπάρχουν πολλοί άνθρωποι που κρίνουν τους άλλους από την εξωτερική εμφάνιση. Και όχι μόνο στη ενήλικη ζωή τους. Από το δημοτικό ακούς «ο χοντρός», «ο κοντός», «η Αλβανέζα» και «η φάλαινα». Με άλλα λόγια, ακόμη και τα μικρά παιδιά μαθαίνουν να κάνουν διαχωρισμούς με βάση το φύλο, το βάρος, το ύψος, το χρώμα και την καταγωγή. Είναι σκέτη φρίκη να ακούς τα κοριτσάκια να λένε: «Εγώ όταν μεγαλώσω θα γίνω πριγκίπισσα, θα έχω το δικό μου μονόκερο, το κάστρο μου και θα ζω με υπηρέτες και έναν πρίγκιπα, όπως ακριβώς και η Barbie!» Όχι πως είναι καλύτερα όταν ακούς τα αγοράκια να λένε: «Όταν γίνω μεγάλος θα έχω λεφτά, θα γίνω super ήρωας και με το τέλειο αμάξι μου θα παίρνω τη γυναίκα μου και θα ζούμε σε ένα κρησφύγετο, όπως ο Batman!». Δεν έχουν μάθει ακόμη ότι πρέπει να παλέψουν σκληρά με όλους αυτούς εκεί έξω, που θα τους συμπεριφέρονται όπως ακριβώς συμπεριφέρονται αυτά: με κριτήριο την εξωτερική όψη του καθενός. Στο γυμνάσιο τα πράγματα είναι χειρότερα.

Εκεί ανάλογα με το πώς είσαι μπορεί να σου βγάλουν ένα παρατσούκλι για ένα εξωτερικό ελάττωμα σου και να σε στοιχειώνει μέχρι το λύκειο! Τα περισσότερα παιδιά στο γυμνάσιο δεν εμβαθύνουν στον εσωτερικό ψυχικό κόσμο του άλλου, αλλά επιλέγουν αν θα κάνουν παρέα με τον άλλον με βάση το τι ρούχα φοράει, αν έχει ωραίο σώμα και πόσο όμορφος ή όμορφη είναι. Έλα όμως που δεν είναι σημαντικό αν έχει ωραίο σώμα ή ωραία μούτρα! Αυτό που μετράει είναι αν έχει ωραία καρδιά. Και τα παιδιά αυτό δεν το ξέρουν. Ή μάλλον προσποιούνται ότι δεν το ξέρουν, γιατί φοβούνται πως αν το παραδεχτούν δεν θα γίνουν αποδεκτοί από το σύνολο. Γι' αυτό βλέπεις τις κοπελίτσες να φοράνε μίνι και πολύ ανοιχτά ντεκολτέ και τα αγόρια παντελόνια κατεβασμένα στους γοφούς και αν δεν στρώσει το μαλλί το πρωί θεωρούν πως κάποιος τους καταράστηκε. Στο λύκειο ίσως τα πράγματα στρώνουν κάπως. Εκεί, αφού έχεις πολλές εμπειρίες από το γυμνάσιο, ξέρεις με τι είδους άτομα θέλεις να κάνεις παρέα. Ξέρεις τι θέλεις από τους άλλους, γιατί πρώτα ξέρεις τι θέλεις από τον εαυτό σου. Βέβαια και εκεί υπάρχουν διακρίσεις για την εξωτερική εμφάνιση. Αλλά, μπορεί να μην σε νοιάζει τόσο πολύ, γιατί είσαι πιο ώριμος και ξέρεις ότι δεν γίνεται να αρέσεις σε όλους.

Δεν είναι όμως όλοι έτσι. Υπάρχουν παιδάκια στο δημοτικό που κάνουν παρέα με το χοντρό παιδάκι, γιατί έχει πολύ πλάκα και σε κάνει να γελάς. Που είναι φίλοι με τα παιδάκια που είναι από άλλη χώρα, γιατί τα θαυμάζουν που μιλάνε δύο γλώσσες. Στο γυμνάσιο βρίσκονται παιδιά τα οποία δεν έχουν κάτι το ιδιαίτερο εξωτερικά, όμως αν κάτσεις και μιλήσεις μαζί τους καταλαβαίνεις ότι είναι πραγματικά τρομεροί χαρακτήρες. Στο λύκειο ίσως υπάρχουν άτομα που έχουν τόσα πολλά χαρίσματα παρ' όλο που είναι κοντά, χοντρά και ούτω καθεξής. Αν κάποια στιγμή ανακαλύψεις την ψυχή κάθε ατόμου ξεχωριστά, θα καταλάβεις ότι υπάρχουν επιφανειακά, ψεύτικα, ρηχά άτομα που αναγνωρίζουν πρωταρχική σημασία στο «φαίνεσθαι». Αυτούς καλύτερα να τους αποφύγεις, γιατί το πιο πιθανό είναι να σε επηρεάσουν αρνητικά. Αν όμως πιστεύεις ότι υπάρχει έστω και μια μικρή τόση δα ελπίδα να αλλάξουν, κάθισε κοντά τους και βοήθησέ τους να βγουν από αυτόν το λάκκο «επιφανοσύνης» (καλά μάντεψες! Είμαι και γλωσσοπλάστρια!) που έχουν βουλιάξει και γίνει ο «ναυαγοσώστης» τους. Από την άλλη, θα συναντήσεις και άτομα με ψυχικά και πνευματικά χαρίσματα, που μπορεί να μιλάς μαζί τους με

τις ώρες και να μην βαρεθείς ποτέ και που αναγνωρίζουν πρωταρχική σημασία στο «είναι». Αυτά τα άτομα μην τα αφήσεις ποτέ να φύγουν από τη ζωή σου, γιατί είναι οι καλύτεροι συνεπαναστάτες που θα μπορούσες να έχεις για να αλλάξεις αυτόν τον άθλιο και ψυχρό κόσμο. Αυτά...

(Μαρία Καπετάνιου Α3)